

NORSØK MED FOKUS

TINGVOLL: Forbrukerne blir stadig mer opptatt av hvor maten kommer fra og hvordan dyrene har det. Via mange ulike prosjekt går forskerne på NORSØK (Norskcenter for økologisk landbruk) i dybden for å finne løsninger som gagner alle parter, dyrene, jorda, bonden og forbrukerne. Sammen med flere tilbydere produseres resultater med god dokumentasjon.

Landbruksdende var med for å få innblikk i noe av det som foregår. Ved NORSØK skjer det så mye at en lett kunne fylt en hel utgave av avis. Kommunikasjonsrådgiver Vegard Botterli sydde sammen en innholdsrik pakke med økelys på noe av det de 21 ansatte holder på med.

■ ARNE BRUNES

RETT MENGE HUSDYRGJØDSEL TIL RIKTIG TIDSPUNKT - EN UTFORDRING



nest for de fire er det et stort potensial for å redusere kjøring etter vei med gjødselsvogn.

- Når transportkapasiteten økes og flyttes vekk fra bonden, frigjøres verdi til til andre gjøremål, understreker rådgiver Bergslid.

Feldimensionert.

Mange bønder sliter med liten lagerkapasitet for husdyrgjødsels, blant annet fordi mange lager er feildimensjonerte. Standardall for gjødselmengde fra husdyr som ble brukt til dimensjoner av gjødsellager fram til 2013 bygde på udatert datamateriale. Store nedbørsmengder forverter situasjonen. Tak over kummen vil være en fordel.

- Det blir veldig dyrt å kjøre store mengder vann over lange avstander, konkluderer Rose Bergslid.

Klimatiltak.

For driftsentenheter med mye areal peirfert vil det ofte bli for mye husdyrgjødel på det nærmest, mens det lengst unna kun får kunstgjødsel. Best agronomi er det om husdyrgjødsla blir spredd utover alt areal i rett mengde til rett tidspunkt.

- Dersom alle aktører bidrar til dette vil det være et av de mest effektive og gennomførbare tiltaket landbruket kan gjøre for å redusere klima- og miljøbelastninger som følge av husdyrdrift, konkluderer rådgiver og ansvarlig for prosjektet, Rose Bergslid.

Bruk av mellomlagringer og transport av gjødsel i rolige perioder med vogn eller tankbil er en av dem. På enkelte etendommer hvor leiejorda ligger finnes gjødsellager i god forfatning som kan benyttes, men det er ikke alltid tilfelle.

Kortvarige leiekontrakter på jorda gjør det ikke attraktivt å forera store investeringer i gjødsellager på annen manns eiendom.

Tidsbesparing

Bøndene i prosjektet var motivert for å redusere kostbar tidsbruk og transport. Innleie av tankbil og kontainer ble sett på som mest aktuelt. Dette krever imidlertid en viss standard på tilkost og vei. En tankbil med kanon kan i tillegg bidra med spredning om forholdene ligger til rette. Det bereg-



TINGVOLL ØKOPARK - ET OPPLEVELSESSENTER FOR SAMMENHENGEN I ØKOSYSTEMER

Selskapet Tingvoll Økoparken Bi-endom ble stifta i 2015, med mål om bygge et nasjonalt kulturskaps- og opplevelsessenter for å fremme økologi og bærekraftig utvikling. Eiern er Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og NORSØK, og det er den gamle låven på Tingvoll gård som er ombygd og innredet. Det var i 2017 låven ble forandret til et moderner læringscenter.

NORSØK eier Tingvoll gård og har stilt gården, husa og området til disposisjon for Økoparken. Økoparken er en del av en gård og hele tiden noe som må gjøres. En utmerket arena å besøke for turister i alle aldre. Utstillingen «Reisen i jorda» strekker seg over fem etasjer, der du kan gå dypere og dypere ned i jorda - eller du kan stårra i dypt og jobbe deg oppover til epitetret på toppen.

Her kan du oppdagde både fakta og finurlige økosystemer på morsomme måter. Daglig leder, Gunn Catodotter Fyllingsnes forteller at utstillingene blir bra besøkt og mange forskjellige aktiviteter knyttet til økoparken. Interessant klasserom.

Ved besøk i Økoparken kan en gjene legge turen innom Sjernes hagen. Her finnes det mest av tenkkelige vækster. Rådgiverne Susanne Friis Pedersen og Kirsty McKinnon tar ansvaret for å holde hagen i topp stand til glede for publikum. Sjernes hagen skal gi inspirasjon til bruk av nyttevekster i hagen. Den skal være en idebank og inspirasjonskilde. Det blir holdt kurs og aktivitetsdager. En del av Sjernes hagen blir drevet som skolehage. Fjerde trinn får hvert år muligheten til å være med på en vektsong.

- Den alderen er de mottakelige til å omforme kunnskap til handling,

sier Kirsty. Hun mener spente elever etter skoleferien. De har satt hver sin potet og er spent på hvordan sommeren har gått. Hver elev, sin sort.

I åkeren er det 22 forskjellige norske pottersorter. Og hver elev har hver sin «lekko» der de ikke vet på forhånd hvilke vekster som kommer opp fra jorden.

SKOLETIME. Hver elev står ved hver sin potekål, og er spente på resultatet om noen uker.



TAR IMOT BESØKENDER.
Daglig leder i Tingvoll økopark, Gunn Catodotter Fyllingsnes kan informere om kretsloppets finurligheter.

Hvert år sendes det ut en spørreundersøkelse til alle landets bondelag i forbindelse med forberedelser til jordbruksforhandlingene. I 2020 ble det spurt om Bondelaget burde prioritere noe av klimaoblastingene som støttes gjennom jordbruksavalen sterkeere enn andre. I Møre og Romsdal svarte om lag 95 prosent at økt tilskudd til lagring og spredning av husdyrgjødsel burde prioriteres.

Dette prosjektet er finansiert ved hjelp av Forskningsmidlene for jordbruks og matindustri.

- Når 5 000 kubikk husdyrgjødsel skal spres med ei vogn på 10 kubikk blir det 500 turer. Klatrer en fire lass i timen tar jobben 125 timer, sier Rose Bergslid.